

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نکات بسیار مهم و کلیدی

جمع بندی کتاب

پول ، ارز و بانکداری

محمد لشکری

نکات کلیدی فصل اول

۱ - پول یکی از مهمترین اختراعات بشر است.

۲ - به معامله کالا به کالا ، مبادله تهاتری یا پایاپای گفته می شود.

۳ - اولین نیاز که منجر به انتخاب پول شد نیاز به مبادله بوده است.

۴ - علل پیدایش پول:

اول. نیاز همزمان طرفین

دوم. تقسیم ناپذیر بودن برخی کالا ها

سوم. مشکل ارزش گذاری

چهارم. تعیین قیمت کالاها

پنجم. مشکل ذخیره ساز

۵ - انواع پول:

اول. پول کالایی

اگر یک کالا با توجه به شرایط یک جامعه مقبولیت عام داشته باشد و افراد جامعه از آن به عنوان سنجش استفاده نمایند و حاضر به مبادله کالا ها و خدمات خود با آن کالا باشند آن کالا، پول کالایی نام دارد.

پول کالایی در کشور هندوستان صدف، در ایران غلات، در حبشه بسته های فلفل و نمک، در تبت بسته چای، در ویرجینیا تنباکو ، در روسیه سمور، در رم قدیم نمک ، در حوالی مدیترانه گوسفند و در جزایر جنوب ، خوک بوده است.

نکته: پول در زبان رومی از واژه دام و کلمه هندی روپیه از واژه دوپا مشتق شده که به معنای گله است.

از جمله مشکلات پول کالایی: مشکلات ناشی از حمل و نقل، فساد پذیری، هزینه نگهداری مردم.

دوم. پول فلزی

برخی اقتصاددانان رواج پول های فلزی را از قرن هشتم قبل از میلاد مسیح و برخی از هزار سال قبل از میلاد مسیح می دانند.

مزایای طلا و نقره عبارت اند از قابلیت تورق، تقسیم پذیری به اجزای کوچک، حجم کم و ارزش ذاتی، فساد ناپذیری و زینتی بودن.

در ابتدا پول های فلزی شکل مشخصی نداشتند و به صورت شمس و سکه های طلا بودند اما بعداً به پول مسکوک تبدیل شدند.

ارزش ذاتی سکه های طلا و نقره به میزان عرضه و تقاضای آنها بستگی داشت ولی ارزش معاملاتی آنها به میزانی که قانون تعیین می کرد بستگی داشت.

در صورتی که ارزش ذاتی پول بیشتر از ارزش معاملاتی آن باشد پول مسکوک (آن پول فلزی) از رده خارج می شود. مثل ۵۰ یا ۱۰۰ ریالی.

سوم. پول کاغذی

الف – پول کاغذی با پشتوانه

بین سالهای ۱۹۰۰ تا ۱۹۳۳ دولت آمریکا گواهینامه طلا منتشر کرد. این گواهینامه ها دارای پشتوانه صد در صد طلا بود.

مشکلات پول کاغذی با پشتوانه برای دولتها: تغییر ارزش واقعی طلا و نقره، شکاف بین عرضه و تقاضای فلزات گرانبها

ب – پول کاغذی غیر قابل تبدیل (بدون پشتوانه)

اگر ارزش یا هزینه کالایی پول کمتر از ارزش آن به عنوان پول باشد چنین پولی را پول غیر قابل تبدیل گویند.

نام های دیگر پول کاغذی غیر قابل تبدیل (بدون پشتوانه)، پول دولتی یا پول رسمی است.

انتشاردهنده پول دولتی، بانک مرکزی هر کشور است.

در مواقع نیاز مادی دولت ها، راحت ترین راه انتشار اسکناس است.

چهارم. پول بانکی

مانده حساب های جاری سپرده گذاران نزد بانک های تجاری را گویند.

به پول تحریری یا اعتباری نیز معروف است.

حجم پول در گردش = اسکناس + مسکوکات + پول بانکی

در جوامع صنعتی بیش از ۹۰٪ حجم مبادلات از طریق پول بانکی صورت می گیرد.

عوامل گسترش پول بانکی و برتری آن به انواع دیگر پول:

توسعه صنعت بانکداری

استفاده مناسب از ابزار دریافت و پرداخت

وجود قانون مناسب و پشتوانه اجرایی برای برخورد با متخلفان و سوء استفاده کنندگان از چک.

نکته: چک وسیله ای برای پرداخت است و نباید از آن به عنوان وسیله اعتبار استفاده کرد.

پنجم. پول الکترونیکی

آخرین تحول در سیر تبدیل انواع پول، پول الکترونیکی (E- money) است که با ظهور دستگاه های خودپرداز (ATM) به وجود آمد.

انتقال یا پرداخت ارزش ذخیره شده یا از قبل پرداخت شده از طریق یک وسیله الکترونیکی از جمله کارت الکترونیکی، اینترنت، ماهواره و خط تلفن را پول الکترونیکی گویند.

۹۵٪ از افراد دارنده کارت الکترونیکی فقط از سیستم دستگاه های خود پرداز برای دریافت پول استفاده می کنند.

از جمله معایب پول الکترونیکی:

دشوار تر شدن وظیفه ی بانک مرکزی در کنترل امور پولی و اعتباری و حتی نقل و انتقالات ارزی شده است.

۶- وظایف پول

اول. وسیله مبادله

مهمترین وظیفه پول آسان نمودن امر مبادله می باشد و اولین نیازی که منجر با انتخاب پول شد نیاز به مبادله بوده است.